

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д.А. ЦЕНОВ“ - СВИЩОВ
КАТЕДРА "СТРАТЕГИЧЕСКО ПЛАНИРАНЕ“

Рафаел Рьотингер

**УПРАВЛЕНИЕ НА СИГУРНОСТТА НА
ПУБЛИЧНИ СПОРТНИ СЪБИТИЯ (ПО
ПРИМЕРА НА ФУТБОЛНИТЕ СТАДИОНИ В
ГЕРМАНИЯ)**

АВТОРЕФЕРАТ

на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна
степен "доктор", докторска програма "Организация и управление
извън сферата на материалното производство (Публична
администрация)" в Стопанска академия "Д. А. Ценов" – Свищов,
Катедра „Стратегическо планиране“

Научен ръководител: доц. д-р Евелина Парашкевова-Великова,
доц. д-р Христо Сирашки

СВИЩОВ

2025

Дисертационният труд е обсъден и предложен за защита на заседание на катедрения съвет на катедра "Стратегическо планиране" към Факултет „Мениджмънт и маркетинг“ към Стопанска академия "Д. А. Ценов" - Свищов.

Подробности за дисертацията:

Брой страници - 337

Брой фигури - 11

Брой маси - 5

Брой литературни източници - 321

Брой публикации на докторанта - 6

Защитата на дисертационния труд ще се състои на 08.05.2025 г. от 13:00 часа в Заседателна зала „Ректорат“ на Стопанска академия "Д. А. Ценов" - Свищов.

Материалите за защитата са на разположение в отдел "Докторантура и академично развитие" на Стопанска академия "Д. А. Ценов" - Свищов.

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИЯТА

1. Актуалност на изследването

Дисертацията изследва динамиката на публично-частната сигурност около Евро 2024, като документира оперативните провали на германските футболни стадиони. Въпреки осигурената охрана, от юни до юли 2024 г. са регистрирани 2340 престъпления, от които 700 случая на физическо насилие и 140 случая на нападение срещу полицейски служители. Ето защо изследването проверява защо стандартизираните протоколи не са успели. В Мюнхен например служителите по сигурността са идентифицирали 50 неразрешени дрона, но са могли да преследват само 14 случая поради неясната юрисдикция между частните изпълнители и полицията. По време на мачовете от Евро 2024 служителите по сигурността съобщават за сризове в комуникацията с правоприлагащите органи, което води до забавяне на реакциите при инциденти. Необходимостта от предотвратяване на подобни неуспехи в бъдеще представлява източник за актуалността на дисертацията.

Проучването характеризира сигурността на германските стадиони от началото на Националната концепция за спорт и безопасност (НКСБ) от 1992 г. до периода на Евро 2024. Това включва нови въпроси като съвременните полети на дрона над мястото на провеждане на мача или кибератаките срещу инфраструктурата, както и риска от съгласувани терористични атаки. Освен това в дисертацията е документирано как минали и възможни бъдещи заплахи, например климатични протести, са разкрили или биха могли да разкрият пропуски в съществуващите рамки за сигурност. Всъщност анализът на 115 000 полицейски мерки по време на Евро 2024 разкрива объркване в юрисдикцията между частните изпълнители на охранителни услуги, действащи на територията на

стадионите, и полицейските сили, отговарящи за околните райони. И накрая, това изследване е актуално, тъй като са документирани инциденти, при които недобре определените граници на правомощията между публичните и частните участници в сигурността са довели до закъснели или некоординирани реакции на инциденти, свързани със сигурността. Само задълбоченото разследване на тези инциденти може да даде информация за бъдещите рамки за предотвратяване на нещастни случаи.

2. Степен на разработеност на проблема

Изследванията на сигурността на стадионите в Германия многократно са посочвали слабата координация, пропуските в обучението и правните неясноти. Един от повтарящите се проблеми е свързан с неуспешната комуникация между частните служби за сигурност и правоприлагащите органи. **Kubera et al.** (2019 г.) установяват, че в 28 % от инструктажите за разгръщане частните служби за сигурност не са присъствали, което е ограничило координацията с полицията. Въпреки че персоналът по сигурността до голяма степен отговаря на официалните стандарти за сертифициране - според **Eisenmenger** (2023 г.) 98 % от тях са положили необходимите изпити - в тези квалификации често липсва специфично за стадиона обучение, което оставя персонала неподготвен за средата, в която работи.

Частната охрана също играе роля в по-широкото управление на кризи, въпреки че продължава да има несъответствия. По време на кризата с бежанците през 2015-2016 г. **Schütte et al.** (2022) отбелязват, че частните охранителни фирми се нареждат на трето място сред партньорите, на които се разчита в приемните съоръжения. Въпреки това те са били изключени от 76 % от координационните срещи, следвайки същия модел, наблюдаван при охраната на стадионите.

Правната власт създава допълнителни усложнения. **Müller-Eiselt** (2015 г.) документира множество спорове между правителствени агенции и охранителни фирми, особено по отношение на границите на правомощията на частния персонал за задържане извън зоните на стадионите.

Заплахите за сигурността също са се променили с течение на времето. **Mengistu и Getu** (2022 г.) групират рисковете, свързани със стадионите, в следните категории: проблеми, свързани със здравето и безопасността, нарушения, свързани с алкохола, и провали в контрола на тълпата. Въпреки че тези рискове остават актуални, те не отчитат всички възникващи проблеми при големи събития. Неразрешената дейност на дронове например се превръща в нарастващ проблем - само в Мюнхен са регистрирани 50 такива инцидента по време на Евро 2024. Реакциите в областта на сигурността при тези нарушения остават непоследователни, като няма ясно разпределение на отговорностите между публичните и частните участници. Въпреки че **Soomro et al.** (2016) очертават задачите по сигурността, свързани с управлението на информацията, тяхното проучване не изяснява въпросите за юрисдикцията при обмена на данни. **Künzer и Hofinger** (2021 г.) разглеждат рисковете за сигурността при различните видове събития, инфраструктурни настройки и човешко поведение, но не анализират как тези фактори се свързват, когато частните фирми и държавните институции координират усилията си.

3. Изследователска теза

В дисертацията се твърди, че сигурността на стадионите е успешна или неуспешна в зависимост от институционалните механизми, регулиращи публично-частното сътрудничество. Аргументът се основава на данни от Евро 2024, където на местата с ясни оперативни протоколи между изпълнителите на охранителни

услуги и полицията са регистрирани по-малко инциденти, отколкото на местата без стандартизирани процедури. Изследването доказва това чрез няколко свързани хипотези:

Първо, операциите с участието на много заинтересовани страни зависят от добре дефинирани структурни граници. На местата за провеждане на Евро 2024 комуникационните неуспехи разкриха рисковете от лоша координация: частните екипи за сигурност работеха без директни радиовръзки с полицейските командни центрове, което забави времето за реакция. Второ, припокриването на юрисдикциите допълнително усложнява вземането на решения. По време на нахлуванията на терена в някои случаи не се намесваха нито частните охранители, нито полицията, тъй като границите на правомощията оставаха неясни. Трето, големите тълпи внасят допълнителна уязвимост, която може да бъде овладяна само чрез интегрирани подходи. Сравнителните данни от ЕВРО 2024 показват, че местата със съвместни публично-частни командни центрове са се справяли с контрола на тълпата по-ефективно от тези, които са разчитали на фрагментирани управленски структури.

В дисертационния труд се твърди, че новите заплахи изискват еволюция на рамките за сигурност. Дейността на дроновете по време на ЕВРО 2024 подчертава този въпрос, тъй като Мюнхен съобщава за 50 инцидента, при които са били налице системи за откриване, но не са били изготвени протоколи за намеса. За да се проучи как структурните подходи влияят върху резултатите в областта на сигурността, изследването сравнява реакциите на местата, следващи насоките на НКСБ, с тези, които прилагат специфични за мястото на провеждане на събитието протоколи. Макар че тя осигуряваше последователност, нейните строги процедури забавяха вземането на адаптивни решения. За разлика от тях, местата с гъвкави рамки

идентифицират и смекчават заплахите по-бързо. Моделите за сигурност, разработени за сценарии с една единствена заплаха, се оказаха недостатъчни, когато нападателите комбинираха кибер прониквания с физически нарушения, като по този начин доказаха ограниченията на твърдото, специфично за заплахите планиране.

4. Обект и предмет на изследването

Обектът обхваща институционалните рамки, които регулират сигурността на германските стадиони в периода 2022-2024 г. Това включва Националната концепция за спорт и безопасност (НКСБ), разпоредби за сигурност на държавно ниво в 16 федерални провинции и специфични протоколи за местата на провеждане на 10 стадиона за Евро 2024. Освен това изследването проверява официалните механизми за координация - от съвместни брифинги за разполагане до стандартизирани протоколи за комуникация - като документиращ тяхното прилагане в 51 мача от Евро 2024. Специално бяха проследени процедурите за разпределение на ресурсите, документиращи чрез 800 разгръщания на персонала на Агенцията за техническа помощ (TNW) в зоните за разполагане, всяка от които побира по 100-200 служители. Изследването картографира командните структури в пет координационни центъра само в Кьолн, като по този начин анализира начина, по който публично-частните партньорства управляват техническото оборудване, работилниците и звената за спешно реагиране. Тези структури определиха информационния поток между 580 международни полицейски сили и 22 000 служители по сигурността, действащи по време на ЕВРО 2024.

Предметът кореспондира с действителните взаимодействия между публичните органи и частните изпълнители по време на операциите на ЕВРО 2024. За тази цел изследването разглежда ежедневно разполагане на 800-1300 служители по сигурността на

всеки стадион, като анализира координацията им с общинските служби, службите за спешна помощ и правоприлагащите органи. Това включва проучване на моделите на комуникация между Международния полицейски координационен център в Нойс и изпълнителите на охранителни услуги, както и изследване на начина, по който е протичала информацията по време на изпълнението на 1112 заповеди за арест и 8300 мерки за предотвратяване на нерегламентирано влизане. И накрая, темата обхваща оперативните решения, взети от мениджърите по сигурността по отношение на разпределението на ресурсите, реакцията на заплахите и междуведомствената координация по време на действителни инциденти в областта на сигурността.

5. Цел и Задачи на дисертацията

Целта на тази дисертация е да се определят оптимални рамки за публично-частно сътрудничество в областта на сигурността чрез анализ на операциите на Евро 2024 на 10 германски стадиона. Четири конкретни цели направляват това изследване.

Конкретните *цели* са:

- оценка на ефективността на координацията чрез проследяване на моделите на комуникация, времето за реакция и степента на разрешаване на инциденти сред 22 000 служители по сигурността и 580 международни полицейски сили, като по този начин се оценява доколко ефективно е сътрудничеството между публичните и частните структури по сигурността;
- измерване на адаптивността на рамките чрез проучване на реакциите на 50 нахлувания на дронове в Мюнхен, за да се оцени как рамките за сигурност се адаптират към нововъзникващите заплахи и дали предварително определените

протоколи за сигурност могат да се адаптират към рисковете в реално време;

- оценка на регулаторния надзор чрез анализ на стандартите за квалификация, които позволяват на 98 % от служителите по сигурността да преминат успешно въпреки недостатъчното обучение за конкретния стадион, за да се провери ефективността на лицензионните рамки, регулиращи специалистите по сигурността;
- извличане на поуки от минали инциденти чрез сравняване на управлението на сигурността на Евро 2024 с исторически провали, като например катастрофата в Хилсбъро, и по този начин идентифициране на структурни слабости в публично-частните партньорства и регулаторното прилагане.

6. Изследователски методи

В дисертацията е използван подход със смесени методи, който обединява следните качествени и количествени изследователски техники: систематичен преглед на литературата, интервюта с експерти, количествено проучване и четири проучвания на казуси.

Проучването започва със систематичен преглед на литературата въз основа на рамката на Paré & Kitsiou (2017). Проучени са общо 321 научни и нормативни документа, за да се представят настоящите модели за управление на сигурността и да се постави ЕВРО 2024 в рамките на по-широкото развитие на управлението на сигурността. Особено внимание е отделено на несъответствията в политиките за сигурност, ограниченията в рамките за реакция при кризи и предизвикателствата при координирането на усилията на частния и публичния сектор.

За да се уловят и включат реалностите на сигурността на стадиона, бяха проведени структурирани интервюта със седем

професионалисти, всеки от които има поне една година опит в работата на стадиона. Техните отговори показаха пречките в комуникацията, регулаторните "слепи зони" и практическите ограничения, свързани с адаптирането на протоколите за сигурност към непредвидими заплахи.

Проучване сред 361 служители по сигурността, работещи на стадионите на Евро 2024, допълва тези качествени констатации. Участниците оценяват адекватността на програмите за обучение, яснотата на комуникационните канали и ефективността на вземането на решения в реално време. Техните отговори осигуряват основа за измерване на нивата на готовност и идентифициране на моделите в силните и слабите страни на операциите на различните места.

И накрая, проучването изследва и четири исторически събития като казуси - Хилсбъро, Хейзел, атентатите в Париж през 2015 г. и СТЕ 2024, за да направи сравнение със съвременните практики в областта на сигурността. Тези случаи разкриват повтарящи се провали, включително срывове в комуникацията, припокриващи се юрисдикционни отговорности и регулаторни недостатъци.

7. Структура

Дисертацията е разделена на пет основни раздела: увод, аргументация в три глави, заключение, списък на цитираните произведения и приложения. Въведението представя основната теза и хипотези. Впоследствие четирите глави са структурирани според нивото на анализ: концептуален (глава 1), практически и приложен (глава 2 и глава 3), както и перспективен (глава 4).

8. Ограничения на изследването

Макар че в настоящата дисертация е направен задълбочен анализ на управлението на сигурността на Евро 2024, трябва да се признаят няколко ограничения. Първо, обхватът на казусите е

ограничен до четири исторически събития: Хилзбъро, Хейсел, атентатите в Париж и СТЕ 2024. Въпреки че тези случаи действително позволиха да се извлече разбиране за неуспехите в координацията на публично-частната сигурност, допълнителни сравнителни проучвания биха могли допълнително да засилят обобщаването на констатациите.

Друго ограничение е свързано с ограниченията на извадката от проучването. Въпреки че в проучването са участвали 361 служители по сигурността, те представляват само малка част от 22 580-те служители по сигурността, разположени на Евро 2024. Някои длъжности в сферата на сигурността, като например персоналът за спешна медицинска помощ и общинските правоприлагащи органи, бяха недостатъчно представени в извадката. В резултат на това констатациите може да не отразяват напълно гледните точки на всички заинтересовани страни в областта на сигурността.

Освен това изследването е обвързано със спецификата на юрисдикцията. Анализът се основава на германската нормативна уредба, по-специално на НКСБ, и поради това може да не е пряко приложим в държави с различни правни и оперативни модели за сигурност на стадиона. Неговите препоръки трябва да бъдат контекстуализирани за международни приложения.

И накрая, нововъзникващите заплахи представляват подвижна цел. В проучването се оценяват реакциите на сигурността при нахлуване на дронове, киберзаплахи и прекъсване на протестите, но тези рискове продължават да се развиват. Моделите за управление на сигурността трябва да останат динамични и да се адаптират към новите заплахи след времевата рамка на проучването.

II. СЪДЪРЖАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИЯТА

ВЪВЕДЕНИЕ

Представена е значимостта на управлението на сигурността в съвременното общество и нарастващото му значение в публичния и частния сектор, като се обръща внимание на публичните събития, като например тези на футболните стадиони. Освен това е формулирана изследователска теза относно интегрирането на рамки за сигурност и методологии за управление. Също така са дефинирани предметът, обектът, целта и задачите, свързани с управлението на сигурността и сигурността на мащабни събития. Накрая е описана методологията на изследването, включваща описателен и емпиричен изследователски подход.

ГЛАВА ПЪРВА: КОНЦЕПТУАЛНИ ИЗМЕРЕНИЯ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА СИГУРНОСТТА

1.1. Управление на сигурността - области на приложение

В тази глава управлението на сигурността е представено в контекста на областите на приложение. Управлението на сигурността функционира там, където публичните и частните области се сливат. Публичната сигурност, администрирана от държавните органи, има за цел да поддържа обществения ред, докато частната сигурност се фокусира предимно върху защитата на активите и управлението на риска, специфичен за клиента. Нарастващата взаимозависимост между публичните и частните участници в сферата на сигурността доведе до появата на хибридни модели на сигурност, при които частните фирми пряко допълват правоприлагащите органи. Тази интеграция е очевидна в области като защита на инфраструктурата, корпоративна сигурност, както и управление на събития.

Управлението на сигурността обхваща и непреки приложения, при които персонал, който не е свързан със сигурността, изпълнява функции, свързани със сигурността. Те включват транспортни оператори, действащи като наблюдатели на ситуацията, и архитектурни проекти, които възпират престъпната дейност чрез структурни промени. Критична област в управлението на сигурността е *сигурността на събитията*, особено при големи обществени събирания като ЕВРО 2024. Стратегиите за сигурност при масови събития включват *контрол на достъпа, наблюдение и мерки за намаляване на риска*, за да се гарантира обществената безопасност.

1.2. Стратегии за управление на сигурността - сътрудничество между публичния и частния сектор в управлението на сигурността

Нарастващата сложност и новост на предизвикателствата пред сигурността налагат структурирано *сътрудничество между публичните и частните участници в сферата на сигурността*.

Това сътрудничество се класифицира на три нива: 1. сътрудничество - неформални, *ad hoc* взаимодействия; 2. координация - формализирани, но независими оперативни структури; 3. сътрудничество - напълно интегрирани рамки за сигурност.

Партньорствата в областта на сигурността често се сблъскват с предизвикателства, включително:

- *Неясноти по отношение на юрисдикцията*, свързани с правните правомощия на частните охранители.
- *Дефицит на доверие*, произтичащ от исторически напрежения между публичните и частните участници в сигурността.
- *Различия в обучението*, които засягат стандартизирането на компетенциите в областта на сигурността.

Емпиричните изследвания, включително констатациите от проекта *SiKoMi*, показват *конфликти в ролите и комуникационни бариери* в публично-частните партньорства в областта на сигурността. Следователно може да се заключи, че са необходими *ясни регулаторни рамки и механизми за оперативна интеграция*.

1.3. Методи за управление на сигурността

Методологиите за управление на сигурността се основават *на криминологията, анализа на риска и науката за управлението*, включително:

- *Теория за рутинната дейност - предполагаща ефективността и необходимостта от ситуационна превенция на престъпността чрез промени в околната среда.*
- *Теория на рационалния избор - фокусира се върху вземането на решения от извършителя и стратегиите за възпиране.*
- *Теория за социалния контрол - стимулиране на доброжелателно регулиране на поведението чрез нормативно налагане.*

Управлението на риска при планирането на сигурността интегрира *прогнозни анализи, системи за наблюдение и рамки за цифрова сигурност*. Изкуственият интелект и анализът на големи масиви от данни подобряват откриването на заплахи, но изискват регулаторен надзор, за да се балансира ефективността на сигурността със съображенията за защита на личните данни.

Управлението на киберсигурността играе все по-голяма роля в *предотвратяването на цифрови заплахи и осигуряването на критична инфраструктура*. Разширяването на инструментите за оценка на риска, управлявани от изкуствен интелект, предоставя както *възможности за повишаване на сигурността*, така и *предизвикателства, свързани със защитата на данните и алгоритмичната пристрастност*.

1.4. Рискове за сигурността и тяхното въздействие върху обществото

Рисковете за сигурността обхващат широк спектър от заплахи, които оказват влияние върху *обществената стабилност и институционалната устойчивост*. Тези рискове варират от *локални нарушения на сигурността до мащабни извънредни ситуации*, което налага *проактивни стратегии за управление на риска*.

Управлението на сигурността трябва да е насочено както към *конвенционалните заплахи*, като престъпленията срещу собствеността и тероризма, така и към *нововъзникващите рискове*, включително кибератаките и опасностите за околната среда. *Интеграцията на публичните и частните участници в сферата на сигурността* е от решаващо значение за смекчаване на общественото въздействие на заплахите за сигурността.

1.4.1. Фазата на хаоса като критична фаза в управлението на сигурността

Кризите в областта на сигурността често следват *предсказуем модел*, започващ с *първоначална фаза на хаос*, характеризираща се с *прекъсване на комуникацията, неуспехи в координацията и несигурност на ситуацията*. По време на тази фаза *дезинформацията се разпространява бързо*, а институционалните реакции могат да бъдат *забавени или разпокъсани*. Управлението на сигурността трябва да включва *структурирани механизми за реакция при кризи*, за да се възстанови редът и да се предотврати ескалация.

1.4.2. Текуща ситуация със заплахите в Германия

Настоящата ситуация в областта на сигурността в Германия се определя от *вътрешни и външни заплахи*, включително: уязвимости в областта на киберсигурността, засягащи критичната инфраструктура;

тенденции в областта на политическия екстремизъм и радикализацията; опасения, свързани с международния тероризъм.

Правителствените агенции и частните охранителни фирми трябва да *адаптират стратегиите за оценка на риска*, за да противодействат на тези променящи се заплахи, като интегрират *механизмите за обмен на разузнавателна информация с усъвършенстваните технологии за наблюдение*, ограничени от закона.

1.4.3. Мащабни извънредни ситуации и тяхното въздействие върху обществото.

Мащабните извънредни ситуации, като *терористични атаки, природни бедствия и промишлени аварии*, представляват *непредвидими предизвикателства за сигурността с висока степен на сложност*. Рамките за управление на кризи трябва да осигурят готовност чрез обучение и симулационни учения, реагиране с разполагане на спешен персонал и ресурси, възстановяване чрез следкризисна оценка и укрепване на сигурността, както и смекчаване на последиците чрез дългосрочни стратегии за намаляване на риска.

1.4.4. Ситуациите на атака като извънредни ситуации

Ситуациите на нападение, независимо дали са *свързани с тероризъм или с широкомащабни пробиви в сигурността*, изискват *незабавни мерки за ограничаване*, за да се предотврати ескалация. Реакциите в областта на сигурността трябва да включват *анализ на разузнавателната информация в реално време, междуведомствена координация и мобилизация на спешните мерки*. Някои широкомащабни нарушения на сигурността са насочени към персонала по сигурността, който тогава трябва да даде приоритет на *самозащитата* като средство за стабилизиране на ситуацията. Освен това нападенията се различават по отношение на пространствената и

организационната сложност, което се определя не само от техния брой, но най-вече от подготовката на извършителите. Необходими са подходящи начини за реагиране на атаки във всяка част от спектъра на сложност.

1.4.5. Видове прости и сложни сценарии за атака

Заплахите за сигурността варират от *обикновени, изолирани инциденти до координирани атаки с много цели*. Обикновени атаки - често спонтанни и изискващи незабавно овладяване. Сложни сценарии за атаки - включват стратегическо планиране от страна на противниците, което изисква усъвършенствани контрамерки и изпреварващо събиране на разузнавателна информация.

1.4.6. Предизвикателства пред сигурността на ЕВРО 2024

Големите международни събития, като например *Евро 2024*, представляват *повишени предизвикателства за сигурността*, включително: Рискове, свързани с управлението на тълпата, заплахи от тероризъм, уязвимост на киберсигурността.

Евро 2024 е спортно събитие от висок ранг, за което е необходимо *цялостно планиране на сигурността*. Основните проблеми включваха *безопасността на тълпата, киберзаплахите и междуправителствената координация в областта на сигурността*.

Първоначално планираните стратегии за сигурност за EURO 2024 включваха: Усъвършенствани системи за наблюдение и мониторинг, мерки за контрол на достъпа до стадионите и обществените места, протоколи за борба с тероризма и екипи за бързо реагиране.

При предишни големи спортни събития са били регистрирани *нарушения на сигурността, включително хулиганско насилие, неоторизирано влизане и кибератаки*. Управлението на сигурността за ЕВРО 2024 трябваше да интегрира *поуките от предишни*

инциденти, за да подобри *готовността и възможностите за реакция*. Забележителните инциденти, свързани със сигурността по време на ЕВРО 2024, включват: насилствен сблъсък между фенове и охраната на мача Португалия - Словения (Франкфурт), при който двама германски фенове се опитват да влязат на терена и се провежда разследване за предполагаемо лошо отношение от страна на стюардите; петима стрийтъри, които нарушават спокойствието на мача Турция - Словения (Франкфурт); маскиран алпинист, който се качва на покрива на стадиона по време на 16-на финали (Дортмунд), което води до специална намеса на полицията и наказателно постановление; ютубърът Марвин Вилдаж прониква в Мюнхенската арена, маскиран като талисман; безредици и сблъсъци на фенове преди мача Сърбия - Англия (Гелзенкирхен), с множество арести и спорна продажба само на светла бира; множество стрийтъри на мача Испания - Франция, един от които се сблъсква с охранител, предизвиквайки удар с испанския капитан Мората.

Правителствените агенции и организациите за сигурност потвърдиха *необходимостта от многоагентна координация, обмен на разузнавателна информация и стратегическо планиране*, за да се гарантира сигурността на Евро 2024.

Публичните изявления показват значението на *технологичните иновации, готовността за извънредни ситуации и междуведомственото сътрудничество* при управлението на сигурността на събитията.

Инцидент, при който по време на Евро 2024 в Щутгарт четирима души бяха ранени при сблъсък с нож във фен зоната, беше бързо разрешен благодарение на наблюдението с дрон. Това доведе изрично одобрение на подобни технологии.

ГЛАВА ВТОРА: ПРАКТИЧЕСКИ И ПРИЛОЖНИ АСПЕКТИ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА СИГУРНОСТТА В ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР

2.1. Стратегически измерения на сигурността - концепция за национална сигурност и спорт

Управлението на сигурността на стадионите в исторически план се определя от бедствията в *Хейзел* (1985 г.) и *Хилсбъро* (1989 г.). Статистическият анализ на 1719 смъртни случая при 39 инцидента на стадиони в периода 1946-2001 г. показва няколко взаимодействащи си рискови фактора за бедствията: *масова паника* (666 смъртни случая), *бунтове* (511 смъртни случая) и *инфраструктурни повреди* (166 смъртни случая). Тези инциденти водят до *различия в европейските подходи* към управлението на сигурността на стадионите.

2.1.1. Националната концепция за спорт и безопасност като особеност на Германия

Подходът на Германия към сигурността на стадионите беше формализиран чрез прилагането на НКСБ от 1992 г. Докато други европейски държави приемат предимно репресивни мерки, германската политика съчетава прилагането на мерки за сигурност със социално-педагогическа намеса чрез задължителни проекти за феновете.

2.1.2. Превантивни и репресивни мерки в Националната концепция за спорт и безопасност и техния правен контекст

Правните рамки, уреждащи сигурността на стадиона, правят разлика между превантивни и репресивни мерки във федералната система на Германия. *Законът за превенция на опасностите* дава възможност за предприемане на краткосрочни защитни мерки, докато *превантивната наказателна защита* съчетава възпиране с правоприлагане. Други европейски модели се отклоняват от това

разделение. Германия поддържа рязко разграничение между превантивните и репресивните мерки на държавата при насилие, докато в Англия тези мерки са разпръснати в различни закони. Освен това федералната система на Германия създава различия между отделните държави в разпоредбите за сигурност (напр. проверки за надеждност), докато другите държави са склонни да имат по-единни национални рамки.

2.1.3. Съответни нарушения на основните права на стадиона.

Мерките за сигурност на стадиона налагат да се вземат предвид конституционните права и да се спазва тяхната защита, особено *информационното самоопределение, физическата неприкосновеност и свободата на движение*. Технологиите за наблюдение и протоколите за събиране на данни изискват особен контрол, като правните рамки трябва да определят приемливи ограничения на неприкосновеността на личния живот в услуга на целите на сигурността.

2.1.4. Задачи на персонала по сигурността в Националната концепция за спорт и безопасност

НКСБ налага *йерархични командни структури* на стадионите, като оперативните ръководители ръководят екипите за сигурност чрез ръководители на секции. Задачите по сигурността са свързани с *контрола на входа, защитата на съоръженията и отстраняването на неупълномощени лица*. Персоналът трябва да представи чисто съдебно досие, въпреки че стандартите за квалификация остават неясно определени по отношение на личността и външния вид. Основният инструктаж обхваща правата на собственост, правата на страничните лица и специфичните за стадиона протоколи.

2.1.5. Реформа на Националната концепция за спорт и безопасност през 2012 г.

Реформата на НКСБ през 2012 г. беше насочена към нови, нововъзникващи предизвикателства пред сигурността, по-специално към възхода на *културата на ултрадесните фенове* и променящите се модели на заплахи. Иновациите, които заемаха централно място в реформата, включваха усъвършенствани протоколи за мрежов диалог, стандартизирани изисквания за квалификация чрез сертифициране на електронно обучение QuaSOD и усъвършенствани механизми за координация между заинтересованите страни в областта на сигурността.

2.1.6. Тридесет години Национална концепция за спорт и безопасност: Развитие на безопасността на германските футболни стадиони

Три десетилетия на прилагане на НКСБ доведоха до измеримо въздействие чрез *увеличаване на посещаемостта на стадиона* и *подобряване на протоколите за сигурност*. Съвременните предизвикателства продължават, включително годишните разходи, свързани с насилието, които достигат 44 млн. евро. Заплахите за сигурността продължават да се развиват, което изисква адаптивни механизми за реакция и непрекъснато усъвършенстване на рамката.

2.1.7. НКСБ и управление на сигурността на футболните стадиони

Като цяло, НКСБ се фокусира върху *изискванията за инфраструктура, протоколите за сигурност и социално-педагогическите интервенции*. Проектите за вентилатори са такива социално-педагогически интервенции, които се развиват от автономни инициативи от 80-те години на миналия век, за да интегрират партньорите в областта на сигурността до 1992 г.

Нападението в Нивел през 1998 г. предизвиква засилени мерки за противодействие на хулиганството в рамките на НКСБ.

2.2. Ключови фактори за управление на сигурността при публични спортни събития

Футболните стадиони, като затворени пространства с контролирани входни и изходни точки, големи тълпи, присъствие на високопоставени спортисти и възможност за насилие от страна на феновете, изискват многопластови подходи за сигурност. Основните фактори, които оказват влияние върху сигурността на стадионите, са: *Структурно проектиране и инфраструктура*, които определят контрола върху тълпата и евакуацията; *Координация на публично-частната сигурност*, която осигурява намаляване на риска чрез сътрудничество; *Поведенчески рискови фактори*, тъй като футболната култура толерира девиантно поведение, а историческите връзки със субкултури засилват териториалността; *Управление на тълпата и предотвратяване на конфликти*, които се справят с рискове като пренаселеност и злоупотреба с наркотици чрез структурирана полицейска дейност; *Дефицити на доверие и комуникация*, тъй като напрежението между полицията и феновете налага прозрачно прилагане на закона.

Политиката на Германия за футболна сигурност се разви преди Световното първенство по футбол през 2006 г., като възприе порепресивна позиция срещу хулиганството. Въпреки свързаните с това усилия, емпиричните изследвания показват продължаващо напрежение между участниците в системата за сигурност и феновете, което изисква непрекъснато усъвършенстване на комуникационните и правоприлагащите рамки.

ГЛАВА ТРЕТА. ЕМПИРИЧНО ПРОУЧВАНЕ НА ПРАКТИКАТА НА ОСИГУРЯВАНЕ НА ОХРАНА НА ПУБЛИЧНИ СПОРТНИ СЪБИТИЯ

В дисертацията е използван *мултиметодичен подход*, като са интегрирани следните четири изследователски методологии:

1. Систематичен преглед на литературата (SLR) - проучване на съществуващите изследвания на сигурността на стадионите и най-добрите практики за управление на сигурността.
2. Качествени интервюта - имат за цел да съберат експертни гледни точки от служители по сигурността и организатори на събития.
3. Количествено проучване - анализира опита на служителите по сигурността по време на UEFA EURO 2024.
4. Проучвания на случаи - проучване на историческите провали в областта на сигурността при 4 избрани бедствия.

3.1. Систематичен преглед на литературата (SLR)

Литературният преглед обединява емпирични резултати от изследвания в областта на сигурността, криминологията и правния анализ, като основните аспекти включват:

- Различия в стандартите за сигурност: *липса на единни изисквания за обучение и квалификация на частния охранителен персонал*; призивите за национални рамки за сертифициране се подкрепят от проучвания за пропуски в координацията между агенциите.
- Сравнителни стратегии за сигурност: разлики между Германия, Англия и Франция в балансирането на наблюдението, ангажирането на феновете и делегирането на частни услуги за сигурност.

- Монопол срещу олигопол на насилието: все повече се разчита на *хибридни модели за сигурност*, при които частни фирми действат заедно с държавни участници.

3.2. Методологична част 2: Качествени интервюта.

Бяха проведени общо *седем експертни интервюта* със специалисти, работещи на стадионите на германската Бундеслига. В началния етап бяха проведени *четири интервюта с персонал от търговска компания за сигурност*, отговаряща за операциите на стадиона. За да се допълни тази гледна точка на практиците, бяха проведени *три допълнителни интервюта с мениджъри по сигурността и оперативни мениджъри*, които наблюдават ИТ и физическата сигурност в клубовете от Бундеслигата.

Качествените интервюта се провеждат в *полуструктуриран формат*. Респондентите включват както служители по сигурността, така и оперативни ръководители, като по този начин се предлагат гледни точки от различни йерархични нива, за да се получи приблизително статистически представителна извадка.

Въпросите за интервюто са адаптирани от *Kubera et al. (2019)* и са структурирани в седем тематични блока, обхващащи помещения, оперативни работни процеси, междуведомствено сътрудничество, протоколи за обучение и субективни оценки.

Интервютата бяха проведени в *контролирана среда* (офиси за сигурност), като се избягваха сценариите след мача, за да се насърчи яснотата на респондентите. Транскрипциите следват *методи, ориентирани към съдържанието*, като се елиминират невербалните данни, за да се запази аналитичният фокус.

Участниците включват *ръководители на служби* за сигурност и *служители на първа линия*, кодирани като: IP1F, IP2F, IP5F, IP6F,

IP7F (изпълнителни директори), IP3M, IP4M (служители на първа линия)

3.3. Методологична част 3: Количествено проучване

Структурираното проучване беше разпространено сред служителите по сигурността на UEFA EURO 2024, а по-късно беше разширено, за да включи общинските агенции за сигурност, службите за спешна помощ и службите за обществен ред.

Проучването е насочено към 22 580 професионалисти в областта на сигурността, като за статистическата достоверност е необходим минимален размер на извадката от 384 респонденти.

Проучването е разделено на седем раздела, всеки от които се отнася до: Предистория и класификация на ролите; Оценки на стратегията за сигурност; Критични предизвикателства пред сигурността; Публично-частно сътрудничество в областта на сигурността; Най-добри практики и наблюдения на конкретни случаи (ЕВРО 2024); Препоръки за бъдещи събития.

Подходът с две повторения дава възможност за целенасочено разширяване, като по този начин във втория кръг се включват слабо представени групи.

Отговорите са категоризирани по:

- Ниво на опит: разграничаване на опитни от нови служители.
- Класификация на ролите: определяне на специфичните за сектора възприятия за сигурност.

При по-голям опит възприемането на сценариите за сигурност може да стане по-точно, поради което нивото на опит е избрано като категория. Класификацията на ролите беше включена като разграничител, тъй като перспективите се различават в зависимост от възложените отговорности и уязвимостите, специфични за областта, стават по-очевидни. Цифровите и отворените отговори са

анализирани поотделно, за да се осигури контекстуално тълкуване наред със статистическата оценка.

3.4. Проучвания на случаи.

Проучването включва четири казуса, които в исторически план представляват големи провали в областта на сигурността и безрезултатни, но частично адаптивни стратегии за реакция.

Проучванията на случаи като цяло осигуряват дълбочина и контекстуална специфичност, компенсирайки ограниченията на обобщаването на количествените проучвания.

Избрани са общо четири казуса въз основа на историческата значимост, както и на обхвата и мащаба на бедствието:

1. Hillsborough (1989 г.): Случай на провал в управлението на тълпата, утежнен от инфраструктурни недостатъци.
2. Heysel (1985): Ясна демонстрация на последствията от неадекватната сегрегация на феновете, лошата инфраструктура на стадиона и слабото планиране на сигурността.
3. Атенати в Париж (2015 г.): Пример за риска от външни заплахи за сигурността, които налагат готовност за борба с тероризма.
4. Учение за борба с тероризма (СТЕ) 2024: Учение за сигурност в реални условия, симулиращо атаки с множество цели, като едновременно с това оценява междуведомствената координация и стратегиите за реакция при кризи.

3.5 Резултати от изследванията

В тази глава са представени резултатите от всички качествени, емпирични подкомпоненти (качествени интервюта и проучвания на случаи) на изследователската методология.

В тази глава са представени резултатите от интервютата с експерти.

Въвеждащият блок от въпроси определи ролите и отговорностите на участниците в областта на сигурността: управляващи директори и висши служители от фирми за сигурност на стадиони, служители по сигурността с оперативни задължения, мениджъри по сигурността от клубове от Бундеслигата и мениджъри по операциите за ИТ сигурност. Конкретните отговорности на участниците в интервюто обхващат *цялостната координация на сигурността, управлението на персонала, контрола на достъпа и реагирането при извънредни ситуации*. Повечето участници изразиха *увереност в готовността на Германия за Евро 2024*, въпреки че някои очакваха *предизвикателства, свързани с тероризма, хулиганството и управлението на тълпата*.

Всички партньори, с които са проведени интервюта, потвърждават, че спазват изискванията на НКСБ по отношение на специалните помещения за персонала по сигурността. Тези зони изпълняват множество функции: център за подготовка и провеждане на разговори, стая за почивка на персонала, централен оперативен център, споделено пространство с други доставчици на услуги.

Споделеният характер на тези пространства има за цел да *стимулира междуведомствената комуникация и координация*, особено по време на бързи и важни за сигурността инциденти.

Работните операции, извършвани от интервюираните специалисти, обхващат множество измерения на сигурността:

- Контрол на достъпа на входовете/изходите
- Управление на тълпата по време на събития
- Протоколи за реагиране при извънредни ситуации
- Деескалация на конфликти

- Сътрудничество с полицията и властите

Според специалистите правните изисквания обикновено осигуряват ясни оперативни рамки, въпреки че *съществуват морални или законодателни предизвикателства* в области като: Регламенти за защита на данните (DSGVO); Ограничения за временна заетост; Протоколи за физическа намеса; Внедряване на технологии за наблюдение.

Според специалистите операциите по сигурността се нуждаят от добре работещи вътрешни структури за инструктаж, които използват няколко метода: Екипите се срещат преди събитията, за да обсъдят колко хора ще дойдат и какво може да се обърка (*брифинги преди събитията*); те дават на всеки човек собствена работа (*разпределение на задачите и отговорностите*); лидерите се присъединяват към тези срещи (*участие на ръководния екип*); след събитията екипите се срещат отново, за да обсъдят какво се е случило (*брифинги след събитията*) и използват телефони и приложения, за да поддържат връзка (*мобилни комуникационни системи*).

Според интервюираните външните комуникационни мрежи включват множество заинтересовани страни, като например:

- Служители по сигурността на клуба;
- Други доставчици на услуги за сигурност;
- Федерална полиция;
- Deutsche Bahn (германска железница);
- Местни власти;
- Проекти за фенове.

Освен това методите за комуникация, споменати от интервюираните, са:

- Имейл и телефон за координация преди събитието;
- Радиосистеми по време на събития;

- Съвместни брифинги за разгръщане;
- Равносметка за цялата мрежа.

Сътрудничеството с фенски проекти се оказва особено ценно за разрешаването и деескалацията на конфликти поради предотвратяването на хулиганството и развитието на доверие.

Персоналът по сигурността преминава през диференцирани, всеобхватни програми за обучение, обхващащи:

- Протоколи за сигурност и контрол на достъпа;
- Процедури за евакуация;
- Пожарна безопасност;
- Управление на конфликти;
- Техники за деескалация;
- Спазване на законодателството;
- Комуникационна координация.

Разпределението на оборудването варира в зависимост от мястото на разполагане и нивото на отговорност. Обучението е предимно водено от компанията, а не организирано от клуба, като някои участници се застъпват за по-голяма честота и съвместни обучения с партньорите от мрежата.

Представени са резултатите от количественото проучване, проведено сред 361 специалисти по сигурността. Участниците са разпределени в различни оперативни/професионални роли: служители по сигурността (39,89 %), правоприлагащи органи (18,84 %), противопожарни служби (7,76 %), служби за спешна медицинска помощ (6,93 %), ръководители на екипи (6,65 %), координатори на събития (6,65 %), управление на бедствия (4,15 %), директори на общински служби за обществен ред (1,94 %) и общински служби за сигурност (7,20 %). Нивата на опит варират значително, като 21,88% са с опит от 1 до 3 години, 10,80% са с опит от 4 до 7 години, 21,61%

са с опит по-малко от една година, а 13,30% са с опит над осем години.

Важни изводи, изведени от резултатите, са:

- Оценките на ефективността на НКСБ показват големи разлики между опитните и неопитните групи;
- Специфичните за отделните роли възприятия за координацията от страна на публичните органи се характеризират с различни нива на удовлетвореност;
- Бяха споменати предизвикателствата пред интеграцията между частните и публичните служби за сигурност, които представляват системни проблеми;
- Оценката на мерките за сигурност по време на ЕВРО 2024 беше разнородна;
- Препоръките за бъдещи подобрения бяха съсредоточени върху обучението, комуникацията и интегрирането на технологиите.

От количественото проучване могат да се установят няколко модела на публично-частно сътрудничество за управление на сигурността на стадиона:

1. Разнопосочни възприятия. Съществуват значителни различия между участниците в публичния сектор и частния персонал в сферата на сигурността при оценката на ефективността на рамката за управление. Правоприлагащите органи оценяват ефективността на НКСБ значително по-високо (23,5 %), отколкото служителите в сферата на сигурността (9 %).
2. Ограничения на ресурсите. Публичните органи постоянно посочват ограниченията на ресурсите като основна пречка, като над 50 % от тях посочват недостатъчно финансиране и работна ръка.

3. Стратегически надзор. Разграничаването на ролите се очертава като критичен проблем, като 33% от частните охранители съобщават за липса на оперативна яснота.
4. Важност на обучението. 32,18% от опитните участници определят редовното обучение като основна област за подобрене.
5. Нововъзникващи заплахи. Технологичният напредък и геополитическите напрежения изискват проактивни подходи към управлението.
6. Предизвикателства в общуването. Значителни разлики в нивата на удовлетвореност от комуникацията между правоприлагащите органи (50% положителни резултати) и частните доставчици на услуги за сигурност (34% положителни резултати).

Заклучението на констатациите от количественото проучване потвърждава основната теза на това изследване относно значението на институционалната рамка за управлението на сигурността на стадиона. Открити са следните важни детайли:

1. Анализ на рамката за управление:
 - а. Силни страни: Регулаторни правомощия на публичните органи и опит в управлението на кризи;
 - б. Недостатъци: Непоследователно прилагане и проблеми с разпределението на ресурсите.
2. Управление на ресурсите:
 - а. Общинските власти съобщават за значителни кадрови и финансови ограничения;
 - б. Недостатъците в технологичната инфраструктура засягат оперативната ефективност.
3. Ефективност на комуникацията:

- a. Скривове в информационния поток между публичния и частния сектор;
 - b. Необходимост от централизирани комуникационни платформи.
- 4. Реакция на заплахи за сигурността:
 - a. Липса на стандартизирани протоколи за нови заплахи;
 - b. Ограничения на ресурсите, които оказват влияние върху приемането на технологиите.
- 5. Програми за обучение:
 - a. Съвместните симулационни упражнения се използват недостатъчно, но са високо ценени;
 - b. Несъгласувани стандарти за обучение в различните сектори.
- 6. Стратегическо лидерство:
 - a. Уникалната позиция на публичните органи като лидери в управлението;
 - b. Необходимост от по-голямо включване на частния сектор в процеса на вземане на решения.

Като цяло количественият анализ стига до заключението, че ефективното управление на сигурността на стадиона изисква: стратегическо съгласуване между заинтересованите страни; способност за адаптиране към нововъзникващи заплахи; партньорства за сътрудничество; оптимизирано разпределение на ресурсите.

3.7 Обсъждане на резултатите

Стандартите за оборудване и работа остават непоследователни в Германия. Използването на технологии се различава значително на различните места, а защитните средства

често не отговарят на изискванията, определени в насоките на НКСБ от 1992 г.

Анализът на минали инциденти, като този в Хилсбъро, показва *сериозни пропуски в отчетността и времето за реакция при спешни случаи*. Тези случаи трябва да послужат като допълнителна информация за текущото обучение на служителите по сигурността.

Публичните и частните сили за сигурност се нуждаят от различно оборудване в зависимост от ролята си. По-малко рестриктивните подходи намалиха насилието, а ясното разграничаване на униформите се отрази на начина, по който феновете взаимодействат с персонала. Правната рамка дава на персонала по сигурността сигурност в действията му.

Според нашето проучване *комуникацията между правоприлагащите органи продължава да бъде слаба*. Според докладите на служителите инцидентите, свързани със сигурността, се случват често. Оценката на риска влияе пряко върху ефективността на управлението. Екипите по сигурността *нямат ясни протоколи за комуникация със семействата* по време на инциденти.

Обществеността като цяло *не вярва на системите за разпознаване на лица* на местата за посещение. Защитата на данните на феновете при запазване на сигурността и до днес остава противоречива дихотомия. Евро 2024 повдигна въпроса за проследяването на зрителите. *Смесеният публично-частен модел на сигурност* работи най-добре.

Програмата QuaSOD се опита да *стандартизира обучението*, но настоящите *разпоредби на § 34a GewO не са достатъчни*. Съюзите на стадионите в СРВ показват напредък. Системата на стюардите за услуги и събития се нуждае от актуализация.

Продължава дебатът за това кой трябва да плаща за дейността на полицията. Клубовете финансират частни услуги за сигурност. *Качеството на сигурността зависи отчасти от разходите.* Необходима е ревизия на законите по отношение на клубните и търговските служби за сигурност.

Подкрепени са основните аргументи на дисертацията относно институционалните структури, адаптацията и отчетността в областта на сигурността на стадионите. Общо взето, следните конкретни нужди са свързани с бъдещото управление на сигурността на стадионите: стандартно оборудване и правила за обучение; по-добри комуникационни системи; ясни роли на публичния и частния сектор в областта на сигурността; внимателно използване на технологиите; актуализирани правила за квалификация; справедливо разпределение на разходите.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА. ПРИЛОЖНИ АСПЕКТИ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА СИГУРНОСТТА В ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР

4.1. Най-добри практики за управление на сигурността

В тази глава се оценяват конкретни случаи на кризи в областта на сигурността, за да се разработят рамки за оптимизация на широкомащабни събития, подобни на ЕВРО 2024.

4.1.1. Общ преглед

В тази глава е направен преглед на основните характеристики на казусите:

1. Бедствие в Хилсбъро - Прекален акцент върху превенцията на хулиганството; физическите бариери влошиха динамиката на тълпата; забавена реакция при извънредни ситуации поради лоша комуникация; инфраструктурни

пропуски засилиха човешките грешки; реакцията на общността разкри пропуски в планирането.

2. Стадион "Хейзел" - недостатъци в инфраструктурата и лошо управление на тълпата; грешки при разпределянето на билетите доведоха до неуспешна сегрегация на феновете; потвърждава изследователските хипотези за стратегическото съгласуване, еволюцията на рамката и адаптирането към социалния контекст.
3. Атеняти в Париж - подчертава нарастващата сложност на сигурността; теорията за рационалния избор при избора на цели; стратегията с много цели натоварва разпределението на ресурсите; подчертава необходимостта от по-силно сътрудничество между публичния и частния сектор в областта на сигурността.
4. СТЕ 2024 - Демонстрира ползите от проактивната сигурност; подчертава високите изисквания към ресурсите за цялостна подготовка; разкрива ограниченията на контролираната среда и предизвикателствата на оперативното покритие по време на обучението.

4.1.2. Хилсбъро

Няколко фактора направиха тази трагедия предотвратима. *Документираните проблеми, свързани с безопасността на стадиона, бяха добре известни, но въпреки това длъжностните лица продължиха с безпрецедентни полицейски решения, които се оказаха фатални. Ситуацията се влоши поради лошата комуникация с болниците и острата липса на основно оборудване и консумативи.*

Неуспехите в отчетността задълбочават трагедията. Първоначално длъжностните лица *обвиняват феновете, а полицията системно фалшифицира техните показания. Слабите структури за*

обществен надзор позволиха прикриването на следите, тъй като длъжностните лица контролираха стриктно информационния поток. Тези действия насочват към необходимите реформи: задължителна независима документация, незабавни изисквания за публично оповестяване, пряка правна отговорност за длъжностните лица и ясни стандарти за основните ресурси.

4.1.3 Хейзел

На стадион "Хейзел" срывът е настъпил на няколко оперативни нива. Властите *не са се справили с разпределението на билетите и не са разделили правилно враждуващите групи фенове*. Персоналът по сигурността *не е бил достатъчно осведомен за потенциалните рискове*, а спазването на обществените норми е усложнило поведението на тълпата.

4.1.4. Париж

Атаките в Париж разкриха конкретни уязвимости в съвременните рамки за сигурност. Появата на *чуждестранни агенти* създаде нови заплахи, които съществуващите системи за разузнаване трудно проследяваха, особено по отношение на трансграничното движение. Вследствие на това настъпиха промени в подходите към сигурността, които изискват *проактивна координация и интегрирана разузнавателна информация* между агенциите. Нападенията имаха и отрицателни обществени последици, като насърчаване на негативни настроения към имиграцията, подкопаване на доверието в институциите и коренна промяна на обществените възприятия за сигурност.

4.1.5. СТЕ 2024

Като учение за борба с тероризма, СТЕ 2024 представи напредъка в подготовката за сигурност. То успешно изпробва *трансграничното сътрудничество* и разработи широкообхватни

сценарии с участието на множество заинтересовани страни, като по този начин доказва легитимността на итеративните симулационни упражнения.

4.1.6. Обобщение и сравнение на резултатите

Всички събития ясно показват основната необходимост от *стабилни системи за реагиране при извънредни ситуации* и *адекватно сътрудничество между частния и публичния сектор в областта на сигурността*. Подготовката за извънредни ситуации се е подобрила, интеграцията на заинтересованите страни се е увеличила, а обхватът на сигурността се е разширил.

И все пак всеки вид заплаха поставя специфични изисквания: хулиганството изисква различни тактики от тероризма, управлението на тълпата се различава в зависимост от контекста, а съвременните заплахи често се появяват от няколко посоки едновременно. Следователно ефективните рамки за сигурност трябва да *включват исторически поуки*, като същевременно се адаптират към нововъзникващите заплахи в един все по-сложен пейзаж на сигурността.

4.2. Перспективи за управление на сигурността на публични спортни събития

Първите глави изграждат стабилна основа за разбиране на сложната тъкан на управлението на сигурността, като подчертават разнообразните области на загриженост, взаимодействието между превантивните и реактивните стратегии, значението на междинституционалното сътрудничество, влиянието на правните рамки, необходимостта от цялостно обучение на персонала, ценния принос на теоретичните модели и необходимостта от адаптивност в условията на динамична среда за сигурност. Това бе допълнено с фокус върху сигурността и управлението на сигурността в контекста

на футболни събития, като се подчерта значението както на вътрешните, така и на външните фактори за сигурност. Въпреки това, технологията е обект на критики от страна на групи за граждански права поради опасения, свързани с поверителността на данните и конституционността.

4.3. Цялостни концепции за сигурност

Проучването разкрива доказателства за *дългогодишно недоверие* между *феновете* и *полицейските сили*: През 1988 г. само 3 от 28 полицейски служители заявяват, че разговорите с феновете са възможни, а 22 съобщават за неприязън от страна на феновете. Това е довело до разполагането на СОД на стадионите, работещи между праговете на полицейска намеса и толерирано насилие. Констатациите доказват, че в една цялостна концепция за сигурност и двете страни в конфликта трябва да изчислят поведението си чрез *обмен на информация* за причините за насилието, *културните кодове на феновете* и *целите на полицейските мерки*. Когато репресивните мерки надхвърлят "междинната фаза между цивилизацията и ескалацията", ситуациите се влошават. НКСБ, като опит за холизъм на рамката, изрично разпорежда *ясна комуникация относно ограниченията за сигурност*, засягащи мирните фенове.

4.4. Препоръки за действие при осигуряването на сигурност

Резултатите от изследването и теоретичната обосновка дават четири основни препоръки:

- Обучение и образование - изграждане на модулни програми за обучение, съчетаващи технически умения със социални способности;
- Интеграция на технологиите - необходимо е да се въведат системи за наблюдение със защита на личния живот;

- Публично-частно сътрудничество - създаване на стандартизирани квалификации чрез съвместни учения;
- Планове за действие при извънредни ситуации - репетиране и последващо прилагане на стандартните практики в отрасъла чрез редовни тренировки.

4.4.1 Разработване на насоки и препоръки за действие относно сигурността на стадионите

Обобщаващият анализ на експертните интервюта и проучванията на конкретни случаи дава конкретни оперативни насоки: Оценката на риска трябва да отчита *разликите в размера на тълпата и потенциалните фактори за ескалация*. Контролът на достъпа изисква *многопластова проверка на предварително определени контролни пунктове*. В протоколите за спешни случаи трябва да се определят *ролите на първия отговорник и маршрутите за евакуация*. Изследването определя, че системите за комуникация между екипите по сигурността се нуждаят от *излишни резервни канали*. Насоките за интегриране на технологиите изискват *спазване на изискванията за защита на данните*, като същевременно се поддържат *възможности за бързо откриване на заплахи*.

4.4.2 Обхват на препоръките

Евро 2024 е контекстът, в който се правят тези препоръки. Мерките за сигурност на турнира включваха значителни инвестиции (250 млн. евро в градовете домакини), специализиран персонал, както и технологични системи.

4.5. Концептуален модел за публично-частно сътрудничество в областта на управлението на сигурността

Хибридизацията на задачите в областта на сигурността от 70-те години на миналия век насам създаде *взаимозависимост между публичните и частните сили*. Резултатите от проекта SiKoMi

показаха, че формалните структури като координационните срещи се оказаха незаменими, докато неформалните мрежи позволиха гъвкаво реагиране при кризи. Частните сили за сигурност съобщават, че се чувстват неравнопоставени с публичните си колеги, което намалява ефективността на сътрудничеството. Съвместното обучение е укрепило както техническите, така и социалните компетенции. Прилагането на концепцията "Безопасност II" подобри организационната устойчивост срещу неочаквани предизвикателства. Цифровият обмен на информация в реално време съкрати времето за реакция и намали недоразуменията.

4.6. Критични фактори за успех при управлението на сигурността

Превантивните мерки трябва да включват *анализ на риска, укрепване на целите и промени в дизайна на околната среда*. Стратегиите за реагиране изискват *протоколи за бързо разгръщане на и координирани усилия на много агенции*. Правните рамки очертават *точни оперативни граници* между правомощията на полицията и частната охрана. Пропуските в обучението продължават да съществуват, особено в частния сектор, въпреки опитите за стандартизация. Теорията за рутинната дейност, теорията за рационалния избор и ситуативната превенция на престъпността предоставят *основани на доказателства стратегии за намеса*. Констатациите доказват, че стратегиите за управление на сигурността изискват *непрекъснати цикли на оценка*, за да се поддържа ефективността.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В дисертацията се изследва оптимизирането на управленските рамки за публично-частно сътрудничество в управлението на

сигурността на стадионите, като се поставя специален акцент върху ЕВРО 2024. Систематично се анализират четири ключови хипотези, което е възможно благодарение на използването на хибриден изследователски подход, използващ четири различни качествени и количествени стратегии. По този начин изследването генерира знания относно стратегическото съгласуване, възникващите заплахи, регулаторния надзор и интегрирането на историческите уроци. Създадената преди повече от тридесет години НКСБ се оказва като цяло ефективна, за което свидетелстват намаляващите нива на насилие и успешните операции на Евро 2024. Въпреки това количественият анализ показва различни възприятия за нейната ефективност: сред опитните служители по сигурността само 11,3% я оценяват като ефективна и 17,9% като много ефективна, докато 19,6% я смятат за много неефективна, а 35,1% - за неефикасна. Забележително е, че при неопитните участници се наблюдават различни модели на реакция, като 48,6 % я оценяват неутрално, а 29,7 % - неефективно. Регионалните различия се очертават като допълнително съображение, особено в Северен Рейн-Вестфалия, където действат 15 от общо 56 професионални отбора, което изисква по-сложни мрежи за сигурност, отколкото в региони като Бавария със само шест отбора. Изследването заключава, че стандартизираните решения трябва да отчитат местните фактори, включително демографските характеристики на феновете, условията на инфраструктурата и наличния персонал ресурси. Освен това в дисертацията се посочват няколко области за бъдещо подобряване на публично-частното сътрудничество в областта на сигурността:

- Обучение и квалификация. Програмата за електронно обучение QuaSOD представлява напредък в стандартизацията, въпреки че бяха признати ограниченията на виртуалното обучение във

високорискова среда. Настоящите стандарти за квалификация съгласно § 34a GewO се оказват недостатъчни, като документираните проценти на неуспешни опити са 1-2 % в резултат на системни недостатъци.

- Управление на персонала. Индустрията за сигурност е изправена пред трайни и сериозни предизвикателства, свързани с персонала, които изискват подобряване на условията на труд и намаляване на маргиналната заетост. Ето защо изследването се застъпва за разширяване на длъжностите на пълно работно време, за да се преодолее недостигът на персонал и едновременно с това да се подобри професионалното развитие.
- Оперативна интеграция. По време на ЕВРО 2024 възникващите заплахи като нахлуването на дроне (само в Мюнхен бяха идентифицирани 50 дрона, което доведе до 14 съдебни обвинения) и киберрисковете показаха необходимостта от адаптивни рамки за сигурност. Поради това изследването стига до заключението, че традиционните структури трудно се справят с тези променящи се предизвикателства.
- Комуникационни мрежи. Изследването доказва значението на редовните съвместни учения по сценарии и задължителните обучения. Изграждането на доверие между публичните и частните сили за сигурност е също толкова необходимо, като доказателствата показват, че отношенията със зрителите се подобряват там, където служителите за сигурност поддържат постоянно присъствие.

Анализът на исторически случаи предоставя допълнителна подкрепа за дадените хипотези: Катастрофата на Хилзбъро (1989 г.) оказва влияние върху съвременните протоколи за управление на тълпата, а трагедията на стадиона в Хейзел (1985 г.) - върху

стратегииите за сегрегация на феновете. Атенатите в Париж през 2015 г. доведоха до засилен обмен на информация и специализирани антитерористични звена - елементи, тествани по време на СТЕ 2024.

Като цяло изследването потвърди и следните хипотези:

- Н1: Стратегическото съгласуване чрез управленски рамки повишава оперативната ефективност;
- Н2: Новите заплахи оказват непропорционално въздействие върху традиционните структури за сигурност;
- Н3: Засиленият регулаторен надзор подобрява интеграцията на частната сигурност;
- Н4: Историческите поуки са ключова основа за стратегии, които са устойчиви на бъдещето.

Методологическите ограничения на изследването включват ограничен достъп до мерките за сигурност на ЕВРО 2024 поради изисквания за поверителност и сравнително малка извадка от седем интервюта с експерти. Възможностите за бъдещи изследвания включват разширяване на гледните точки на заинтересованите страни чрез по-широки проучвания, като най-важното е да се включат възприятията на феновете за мерките за сигурност. Проучването стига до заключението, че ефективното управление на сигурността на стадионите изисква рамки, които балансират стандартизацията с местната адаптация, интегрират отговорите на нововъзникващите технологии и поддържат силна публично-частна координация. Успехът зависи от непрекъснатото професионално развитие на персонала по сигурността, засилените комуникационни мрежи и систематичното прилагане на историческите уроци към съвременните предизвикателства.

III. СПРАВКА ЗА НАУЧНИТЕ И НАУЧНО-ПРИЛОЖНИТЕ ПРИНОСИ В ДИСЕРТАЦИЯТА

Първо. В дисертацията емпирично са документирани провалите на рамката за сигурност по време на Евро 2024, като те са включени в историята на сигурността на стадионите. Тя предоставя уникален, широкообхванат анализ, като включва статистически данни за 2340 криминални инцидента, включително 700 случая на физическо насилие и 140 случая на нападение срещу полицейски служители. Проучването подчертава стандартизираните провали на протоколите за сигурност, като например объркването на юрисдикцията в Мюнхен, където са открити 50 неразрешени дрона, но само в 14 случая е започнало наказателно преследване. Освен това в него се разглеждат сриговете в комуникацията между правоприлагащите органи и частната охранителна дейност, като се подчертават оперативните пропуски, разкрити от нововъзникващи заплахи като дейността на дроновете. На тази основа дисертацията представя рамка за интегриране на нововъзникващите технологии за сигурност със спазването на законодателството. Рамката стандартизира наблюдението на сигурността, като осигурява оперативна съвместимост между частните и публичните сили за сигурност. Емпиричното потвърждение чрез данни от EURO 2024 показва, че структурираната технологична интеграция подобрява координацията. Голямо количествено проучване допълнително потвърждава констатациите, като идентифицира пропуските в комуникацията между агенциите, възприемането на риска в зависимост от ролята и предизвикателствата пред сътрудничеството. Проучването определя количествено областите за подобрене, като 32,18 % от опитните служители препоръчват чести учения, а 25,29 % наблягат на по-доброто внедряване на технологиите.

Второ. Изследването подчертава как недобре дефинираните граници на правомощията между публичните и частните участници в сферата на сигурността водят до забавени или некоординирани реакции. Този анализ е подкрепен от проучването на 115 000 полицейски мерки по време на Евро 2024, което показва объркване на юрисдикцията между частните изпълнители на охранителни услуги, работещи на стадионите, и полицейските сили, отговарящи за околните райони. Освен това този научен принос обхваща примерна информация за това как възникващите заплахи разкриват пропуски в съществуващите рамки за сигурност

Трето. Дисертационният труд има методологически принос чрез утвърдена рамка за анализ на сигурността със смесени методи, приложима и за други мащабни събития. Тази рамка интегрира систематичен преглед на литературата, структурирани интервюта, количествени проучвания и сравнения на исторически казуси. Прегледът на литературата, основан на рамката на Paré & Kitsiou (2017), идентифицира пропуски в изследванията на политиките за сигурност, рамките за реакция при кризи и публично-частната координация. Интервютата документират комуникационните бариери и регулаторните "слепи зони", като в тях участват управляващи директори, служители по сигурността, мениджъри по сигурността в Бундеслигата и мениджъри по ИТ операциите. Структурираните интервюта със седем професионалисти в областта на сигурността, всеки от които има поне едногодишен опит в операциите на стадиона, осигуряват контекст за разбиране на оперативната реалност, която стои зад статистическите данни, събрани чрез проучването. Компонентът на проучването, включващ 361 респонденти, заемащи различни длъжности в сферата на сигурността, осигурява статистическо потвърждение. Сравнителните

проучвания на казуси - Хилсбъро (1989 г.), Хейзел (1985 г.), Атентатите в Париж (2015 г.) и СТП 2024 - позволяват идентифициране на модели в провалите в сигурността и стратегиите за реакция. Подходът на смесените методи ефективно потвърждава констатациите, разкривайки различия в удовлетвореността от комуникацията между агенциите, като 50% от положителните оценки от правоприлагащите органи са в сравнение с 34% от частната охрана.

Четвърто. В дисертацията е разработена основаваща се на доказателства рамка за интегриране на обществената и частната сигурност при големи спортни събития. Емпиричното потвърждение показва, че на местата за провеждане на събития със стандартизирано сътрудничество в областта на сигурността са регистрирани по-малко инциденти. Сравнителният анализ на местата, следващи Националната концепция за спорт и безопасност (НКСБ), спрямо тези със специфични за мястото на провеждане протоколи, подчертава структурните фактори, влияещи върху резултатите в областта на сигурността. Проучването картографира командните структури в Кьолн, като изследва взаимодействието между петте координационни центъра и информационния поток в областта на сигурността между 580 международни полицейски сили и 22 000 служители по сигурността.

IV. СПИСЪК НА ПУБЛИКАЦИИТЕ НА ДОКТОРАНТА

1. **Sicherheit im Fußballstadion – Mehr Standardisierung beim Einsatz gewerblicher Ordnungsdienste erforderlich**
In: Der Sicherheitsdienst, Bd. 76, 2024, Nr. 01, S. 6–7.
2. **Gewalt gegen privatrechtlich und hoheitlich handelnde Sicherheitskräfte bei Fußballveranstaltungen**
In: Die Kriminalpolizei, 4. Dezember 2024, S. 7–9, ISSN 0938-9636
3. **The Current Security Situation at Major Events from an Official Perspective**
In: IJASOS – International E-Journal of Advances in Social Sciences, 25. Dezember 2024, Vol. 10, No. 30, S. 407–414
4. **Cooperative Strategies in Security Management**
In: e-Journal VFU, 2025, Vol. 23, S. 133–149, ISSN 1313-7514
5. **Prevention Strategies against Violence in German Football Stadiums: A Public Administration Perspective** (в съавторство) *In: Народно стопански архив (Narodnostopanski Arhiv), 2025, Vol. 1, ISSN 0323-9004, ISSN 2367-9301 (под печат)*
6. **Kritis (Critical Infrastructure) and Current Threats: Challenges and Opportunities for Public Administration in Modern Crisis Management**
In: e-Journal VFU, 2025, Vol. 23, 259-272, ISSN 1313-7514.

**V. СПРАВКА ЗА СЪОТВЕТСТВИЕ С НАЦИОНАЛНИТЕ
ИЗИСКВАНИЯ ПО ПРАВИЛНИКА ЗА ПРИЛОЖЕНИЕ НА
ЗАКОНА ЗА РАЗВИТИЕ НА АКАДЕМИЧНИЯ СЪСТАВ В
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

Национално изискване за брой точки: 55,00

Брой **статии**, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране, или публикувани в редактирани колективни томове: 6 бр.

Брой точки за автора: **55,00**

Брой **доклади**, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове: 0 бр.

Брой точки за автора: **0,00**

Общ сбор точки: **55,00**

VI. ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ОРИГИНАЛНОСТ НА ДИСЕРТАЦИЯТА

Представеният дисертационен труд е в общ обем от 337 страници по темата „УПРАВЛЕНИЕ НА СИГУРНОСТТА НА ПУБЛИЧНИ СПОРТНИ СЪБИТИЯ (ПО ПРИМЕРА НА ФУТБОЛНИТЕ СТАДИОНИ В ГЕРМАНИЯ)“ е собствена научна продукция на автора. В него са използвани авторски идеи, текстове и визуализация чрез графики, схеми, таблици и формули, като са спазени всички изисквания на Закона за авторското и сродните му права чрез надлежно цитиране и позоваване на чужда авторска мисъл, както и данни, включително:

1. Постигнатите в дисертационния труд резултати и изведени приноси са оригинални и не са заимствани от изследвания и публикации, в които авторът няма участия.

2. Представената от автора информация във вид на копия на документи и публикации, лично съставени справки и др. съответства на обективната истина.

3. Научните резултати, които са получени, описани и/или публикувани от други автори, са надлежно и подробно цитирани в библиографията.

10.03.2025 г.

Докторант:.....

(Рафаел Рьотингер)